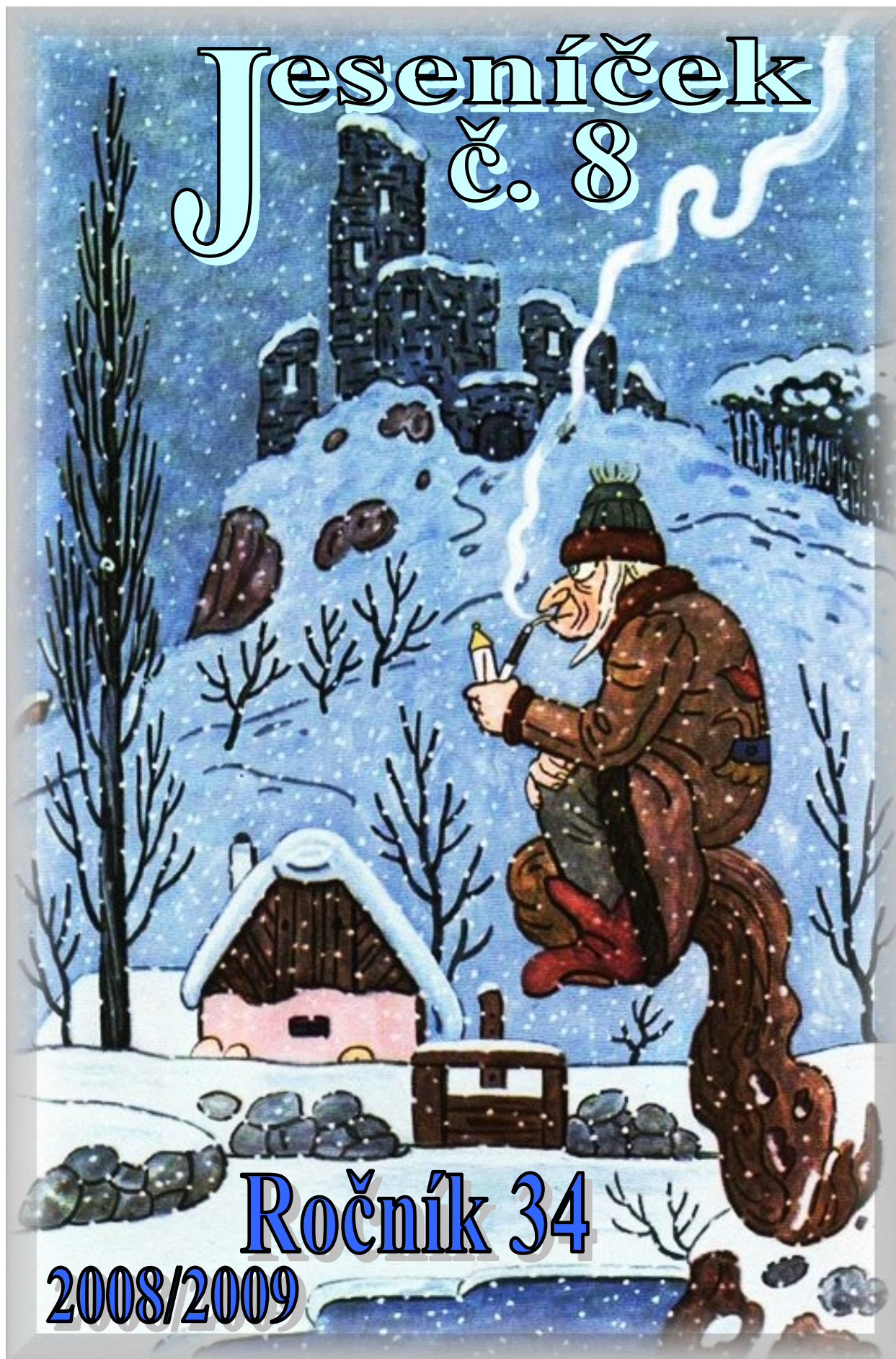

Jeseníček č. 8

Ročník 34

2008/2009

VÁNOČNÍ ZPÍVÁNÍ V KD JESENICE

V úterý 16.12.2008 měla jesenická veřejnost příležitost zaposlouchat se do tzv. Vánočního zpívání – pestrého kulturního programu v podání žáků jesenických škol. Protože se v redakci Jeseníčku sešly na toto téma dva nezávislé příspěvky, pokusili jsme se je sloučit do jediného povídání. Snad se oba přispěvatelé (Martina Müllerová a Karel Červenka) nebudou zlobit...

Za naši školu si vystoupení připravili Miloš Müller, Martina Müllerová, Alice Čížková, Monika Bezstarostová, Eliška Gorolová, Aneta Deverová, Markéta Tranová, Jolana Ťaziarová, Adéla Hronová, Pavla Petrániová, Lucie Wünschová a Karel Červenka. Nechyběl samozřejmě ani pěvecký sbor paní učitelky Juříčkové a rovněž se dostavila IV. třída paní učitelky Peterové. Před začátkem celého představení jsme si všechno ještě jednou vyzkoušeli a pak už jen čekali na 17. hodinu, na kterou byl stanoven oficiální začátek akce.

Zahájení se ujala paní Vanická, kterou posléze vystřídala u mikrofonu Martina Müllerová. Ta přítomné seznámila s naším programem a rovněž poděkovala všem, kteří pomáhali s realizací akce. A pak už jsme přišli ke slovu my - účinkující. Začali jsme písničkou *Tři slova* od Leoše Mareše v podání nadějných rapperů Miloše Müllera a Karla

Červenky, a to za hlasového doprovodu ostatních. Pravda, zpočátku nás ovládala tréma, ale postupem času jsme ji setřásli. Však to bylo na pohybech obou rapperů hned znát! Přidali jsme píseň *Happy Xmas* s kytarovým doprovodem Martiny Müllerové a štafetu předali čtvrté třídě paní učitelky Peterové. Čtvrťáci se nenechali zahanbit a písněmi *We wish you a merry Christmas* a *Last Christmas* potěšili početnou diváckou obec. Zvláště při druhém kousku si vyhráli s efekty, když nechali zhasnout světla a pak svítili modrými baterkami. Líbila se i divadelní vsuvka *Tři dárky* v podání žáků šesté třídy s paní učitelkou Doležalovou. Škoda jen, že dialogy mladých herců nebyly téměř slyšet! Žáci ze základní umělecké školy přispěli hrou na klavír, flétnu a kytaru, sympatické bylo i zapojení Domova Krajánek. Koledy rovněž zazpívali i žáci Základní školy, Mateřské školy speciální a Praktické školy Jesenice a úplně na závěr vystoupil pěvecký sbor paní učitelky Juříčkové, který svůj program doplnil ztvárněním živého betlému. Celé kulturní pásmo trvalo dvě a půl hodiny, což se některým divákům zdálo dlouhé a ke své škodě předčasně odešli. Kdo však vytrval, určitě nelitoval a z Vánočního zpívání si domů přinesl trochu té sváteční pohody.

Napsali:

Martina Müllerová (IX.B) a Karel Červenka (IV. třída)

VÁNOČNÍ TURNAJ VE FLORBALU

Posledním dnem před dlouho očekávanými vánočními prázdninami byl **pátek 19.12.2008**. A protože se celé dopoledne neslo ve slavnostním duchu, odpovídala tomu i programová nabídka. Žáci si mohli vybrat ze dvou možností: buď v místním kině zhlédnout filmový muzikál Mamma Mia s písněmi legendární švédské skupiny ABBA a s hereckými hvězdami Meryl Streepovou či Piercem Brosnanem, anebo dát přednost velkému florbalovému turnaji zorganizovanému paní učitelkou Evou Konířovou.

K turnaji nastoupilo celkem 7 týmů, jejichž hráčské složení dokládá následující soupiska:

HEMOGLOBIN TR.	Petr Brož, Václav Dlask, Aleš Kašpárek, Jakub Pokorný, Martin Tauš.
SBJK	Blanka Gábrišová, Martina Churanová, Veronika Machová, Veronika Ryšlavá, Jana Vinšová, Filip Rampas, Ondřej Synek.
LORDI	Jan Hazucha, Václav Kejla, Vlastimil Šírek, Zdeněk Vondrák.
PÁŤÁCI	Jiří Beneš, Zdeněk Cink, David Hocek, Jan Prchal, Patrik Přikryl, Matěj Rampas.
SSV	Jaroslav Červenka, David Chvojka, Tomáš Vyleta, Ondřej Wopat, Pavel Wunsch.
MÁSLA	Břicháč, Jaroslav Mutínský, Zdeněk Novotný, Jakub Svatoň, Michal Žebrakovský.
BUFU	Eliška Lískovcová, Kateřina Mutínská, Josef Lukáč, Martin Petrik, Pavel Zelenka.

Těchto sedm týmů bylo rozděleno do dvou skupin, v nichž se utkal každý s každým. Dvě postupující družstva pak bojovala o prvenství ve finále.

SKUPINA A	HEMOG. TR.	SBJK	LORDI	PÁŤÁCI	BODY	SKÓRE	MÍSTO
HEMOG. TR.	***	3 : 1	13 : 0	7 : 1	9	23 : 2	1.
SBJK	1 : 3	***	4 : 0	10 : 0	6	15 : 3	2.
LORDI	0 : 13	0 : 4	***	6 : 0	3	6 : 17	3.
PÁŤÁCI	1 : 7	0 : 10	0 : 6	***	0	1 : 23	4.

SKUPINA B	SSV	MÁSLA	BUFU	BODY	SKÓRE	MÍSTO
SSV	***	6 : 2	5 : 1	6	11 : 3	1.
MÁSLA	2 : 6	***	5 : 5	1	7 : 11	2.
BUFU	1 : 5	5 : 5	***	1	6 : 10	3.

FINÁLE	SSV	HEMOG. TR.	SBJK	MÁSLA	BODY	SKÓRE	MÍSTO
SSV	***	4 : 1	3 : 1	7 : 2	14 : 4	9	1.
HEMOG. TR.	1 : 4	***	10 : 0	5 : 1	16 : 5	6	2.
SBJK	1 : 3	0 : 10	***	5 : 2	6 : 15	3	3.
MÁSLA	2 : 7	1 : 5	2 : 5	***	5 : 17	0	4.

Role rozhodčího se bravurně zhostil bývalý žák naší školy František Veselý.

OBRAZOVÉ STRÍPKY Z TURNAJE

KROUŽEK ORIENTAČNÍHO BĚHU

Kroužek orientačního běhu zahájil svou činnost v novém školním roce ve středu 5.11.2008. Zájemci se sešli v tělocvičně ZŠ a hned se začali učit pracovat s mapami – nejprve všeobecně a potom konkrétně se speciálními mapami určenými pro orientační běh, dále pro MTBO (jízda na horských kolech s mapou) a LOB (lyžařský orientační běh).

Během zimního období se členové kroužku budou scházet v tělocvičně, kde si zahrají různé pohybové hry a soutěže, což je pro udržení dobré sportovní kondice nezbytné. Na jaře se potom přesunou na tréninky do lesů v okolí Jesenice a zúčastní se též závodů v orientačním běhu.

Zpracováno podle náborového letáčku vedoucího kroužku pana **Milana Bílého**

SVÁTEK TŘÍ KRÁLŮ

*Završením vánočního období je svátek Tří králů, který připadá na **6. ledna**. Tento den byl významný tím, že byl pokřtěn Ježíš. Až později se začal slavit jako svátek Tří králů.

*Všeobecně se traduje legenda o mudrcích (králích), kteří putovali za narozeným Ježíšem do Betléma. V Bibli, v Matoušově evangeliu, se můžeme dočíst, jak mudrci z východu hledali prostřednictvím nové hvězdy místo, kde se narodilo božské dítě. Chtěli se mu poklonit a předat vzácné dary - zlato, kadidlo a myrhu (vonnou pryskyřici). Nehovoří se zde o tom, kolik jich bylo, ani jak se jmenovali. Až pozdější křesťanská legenda ustálila počet mužů na třech a dala jim jména Kašpar, Melichar a Baltazar.

*Hezkým zvykem býval tříkrálový průvod. Tvořily ho tři děti – králové, oděni do dlouhých bílých košil s červenými šerpami kolem pasu. Odlišovala je barva čepice: Kašpar měl červenou, Melichar bílou a Baltazar černou a začerněnou tvář. Čepice někdy nahradily papírové koruny s prvními iniciálami jmen králů. Tříkrálový průvod chodil od domu k domu, vykuřoval je kadidlem a kropil svícenou vodou. Koledníci zpívali koledy, z nichž zřejmě nejznámější je „*My tři králové jdeme k vám, štěstí, zdraví vinšujeme vám...*“

Při odchodu napsali na dveře křídou počáteční písmena svých jmen K+M+B a příslušný letopočet. Smyslem obchůzky bylo požehnání, aby se všem vyhýbala smůla.

ČTENÁŘSKÁ SOUPEŤŽ JESENÍČKU

1

SKRYTÝ
VYČVÝ
ACVY
Y

☺ V každé z následujících pěti vět je skryt jeden název stromu a jeden název zvířete. Napište nám je.

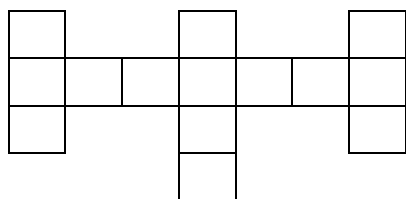
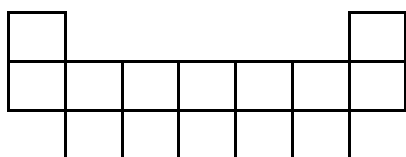
- 1/ Finálové kolo soutěže ocenilo český film *Kolja* s anglickým filmem *Bílá vdova*.
- 2/ „Potop Olinu!“ křičela Eliška na celý bazén.
- 3/ Senátor tajil materiály na opozičního politika.
- 4/ „Vzbuřenci zapálí palác,“ varoval krále velitel stráže.
- 5/ Detektiv Dubec uviděl na podlaze brankáře Čecha.

ŘEŠENÍ HÁDANEK Z ČÍSLA 7/2008-2009:

1.- DOPLŇOVAČKA

Léto s kovbojem.

2.- TĚLESA

3.- ÚLOHA

3 chlapci a 4 pokrývky.

DOPLŇOVAČKA 2

Nápověda:

Hrdinou sci-fi komedie je nasmělý a poněkud roztržitý ovdovělý vědec dr. Mills, který vychovává dceru Jessie a hledá mimozemské civilizace. Poté co jeho signál dolétne až do jiné galaxie, přistane na Zemi létající talíř a z něj vystoupí mimozemšťanka Celeste. Jejím úkolem je zjistit, jak byl signál vyslán, a zachránit tak ohroženou planetu...

Jak se filmová sci-fi komedie jmenuje?

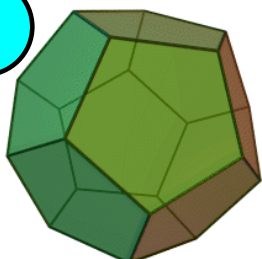
- 1/Doktor.
- 2/Svatá kniha islámu.
- 3/Věhlas.
- 4/Škraboška.
- 5/Velké dělo.

1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				

- 6/Činnost. 7/Rozsáhlé literární dílo. 8/Výměšek slinných žláz. 9/Obyvatel Rumunska. 10/Vzdělávací instituce. 11/Intelekt. 12/Snížení ceny zboží. 13/Chlapecké jméno (3.3.). 14/Potřeba k zametání. 15/Domácky otec. 16/Sourozenec. 17/Peňěžní ústav. 18/Část kabátu. 19/Metropole České republiky.

OSELEH

3

Kolik stěn má těleso (dodekaedr) na obrázku?

SOUTĚŽNÍ KUPON	
JMÉNO	
TŘÍDA	

SERIÁL

Přechodem z prvního stupně na druhý se žáci základní školy seznámí s předmětem FYZIKA a postupně také s řadou významných osobností, podle kterých jsou pojmenovány fyzikální jednotky. Dozvědí se také, že například:

- jednotkou práce (a také energie) je JOULE a inspirací pro její název anglický fyzik James Prescott Joule [čti: džejmz preskot džaul] - (1818 – 1889),
- jednotkou výkonu je WATT a inspirací pro její název skotský mechanik James Watt [čti: džejmz wot] – (1736 – 1819),
- jednotkou elektrického proudu je AMPÉR a inspirací pro její název francouzský fyzik a matematik André Marie Ampère [čti: andré mari ampér] – (1775 – 1836).

A tak bychom samozřejmě mohli pokračovat dále.

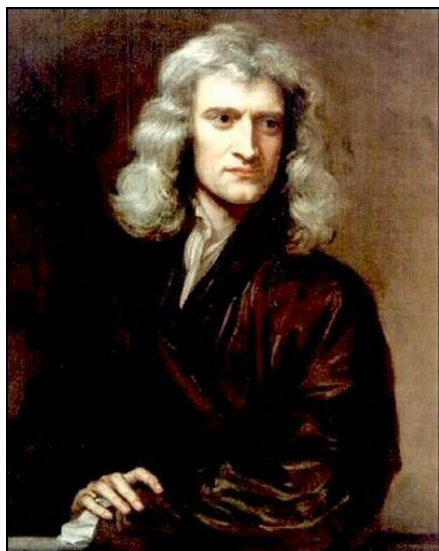
V našem novém seriálu se pokusíme přiblížit čtenářům Jeseníčku právě ty osobnosti, s jejichž jmény se v názvech fyzikálních jednotek na základní škole setkají. A hned začneme skutečným velikánem – anglickým fyzikem a matematikem Isaacem Newtonem, který svými díly položil základy celé fyzice.

ISAAC NEWTON

[čti: ajzek njútn]

Narozen: 4. 1. 1643

Zemřel: 31. 3. 1727

Některé zdroje uvádějí jako datum Newtonova narození rok 1642 – viz například:

- Velká obrazová encyklopedie Slavné osobnosti, vydaná r. 2002 nakladatelstvím Svojtka & Co., Praha (str. 244).
- Michael H. Hart: 100 nejvlivnějších osobností dějin, vydal Knižní klub r. 1994 (str. 33).
- Ilustrovaná encyklopedie lidské vzdělanosti, vydaná společností Reader's Digest Výběr r. 2001 (str. 534).

Jde o údaj podle starého juliánského kalendáře, který datuje Newtonovo narození na **25.12.1642**.

Píše se rok 1666 a po zahradě v rodném Woolsthorpe se zamyšleně prochází mladý vědec Isaac Newton. Náhle uvidí padat jablko! Pravda, podle jiné verze mu jablko spadlo přímo na hlavu, když pod stromem odpočíval. Ať to ale bylo tak, či onak, podstatné je, že ho tato příhoda přiměla k zamyšlení, proč jablko padá k zemi přímo a ne třeba šikmo? A tak si uvědomil, že musí existovat nějaká univerzální síla, která přitahuje jedno těleso k druhému. Problém ho zaujal natolik, že se záhy pustil do výpočtů. Modelovou situaci řešil na příkladu pohybu Měsíce kolem Země, přičemž dospěl k významnému fyzikálnímu zákonu. Z něho vyplývá, že přitažlivá (gravitační) síla je přímo úměrná součinu hmotností obou těles a nepřímo úměrná druhé mocnině jejich vzdálenosti (Newtonův gravitační zákon).

$$\vec{F}_g = \kappa \cdot \frac{m_1 \cdot m_2}{r^2}$$

Isaac Newton se narodil 4. ledna 1643 ve vesnici Woolsthorpe nedaleko Granthamu (asi 200 km severně od Londýna). Otec mu zemřel velice záhy a narození svého syna se již nedočkal. Zanechal po sobě malý statek, avšak hospodaření na něm Isaaca nelákalo. Dokonce nijak nevynikal ani ve škole a nic nenasvědčovalo tomu, že se jednou stane slavným.

Do svých 11 let navštěvoval Isaac vesnickou školu a od roku 1654 pokračoval ve studiu na King's school v Granthamu. Po čtyřech letech Newton školu opustil a vrátil se zpět na vesnici,

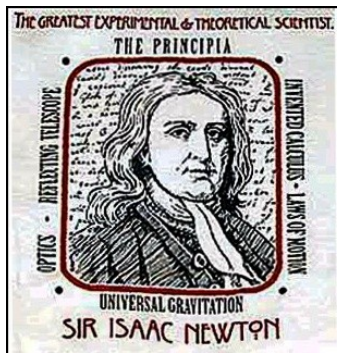
kde pomáhal matce živit své dva mladší sourozence. V roce 1661, tedy v 18 letech, vstupuje na půdu univerzity v Cambridge. Tady ho konečně zaujme matematika a fyzika a jeho skryté nadání se začíná probouzet. V roce 1665 získává titul bakaláře, jenže právě v této době zasahuje Anglii morová epidemie, která vyhání lidi z měst. Newton se vrací do rodného Granthamu, kde mu podle pověsti padá na hlavu jablko a on přichází na myšlenku gravitace.

Důležitou oblastí bádání byly pro mladého vědce též otázky síly a pohybu. Přitom si uvědomil, že dosavadní matematika ke zvládnutí této problematiky nestačí. Proto vytvořil tzv. infinitezimální počet, což žádný matematik před ním nedokázal (infinitezimální počet však záhy nato objevil i skvělý matematik a zakladatel novodobé německé filozofie Gottfried Wilhelm Leibniz). Vůbec ty dva roky bádání v klidu domova patřily k neplodnějšímu období Newtonova života. Věnoval se astronomii, konstruoval dalekohledy, zabýval se optikou...

V roce 1668 se vrací do Cambridge a jeho nový zrcadlový dalekohled mu přináší první velký úspěch. O rok později, v pouhých 27 letech, je jmenován profesorem matematiky na cambridžské univerzitě a ve třiceti zvolen členem britské Královské společnosti (Akademie věd). Usilovně pracuje, ale s uveřejněním svých hlavních objevů váhá. Teprve v roce **1687** vychází kniha *Philosophiae Naturalis Principia Mathematica* (Matematické základy přírodní filosofie), často označovaná za nejdůležitější dílo v dějinách vědy. Byla zde obsažena nová fyzika, použitelná stejně dobře pro pozemská i nebeská tělesa. A její výsledky daly za pravdu vědcům, jakými byli například Mikuláš Koperník, Johannes Kepler či Galileo Galilei. Tři Newtonovy pohybové zákony poznávají žáci již v 6. ročníku ZŠ zhruba v tomto znění:

I. pohybový zákon:	<u>ZÁKON SETRVAČNOSTI</u> Těleso setrvává v klidu nebo v rovnoměrném přímočarém pohybu, pokud není přinuceno vnějšími silami tento stav změnit.
II. pohybový zákon:	<u>ZÁKON SÍLY</u> - Síla působící ve směru pohybu zvětšuje rychlost tělesa. - Síla působící proti směru pohybu zmenšuje rychlost tělesa. - Změna rychlosti je tím větší, čím větší je síla, a tím menší, čím větší je hmotnost tělesa.
III. pohybový zákon:	<u>ZÁKON AKCE A REAKCE</u> Působí-li těleso A na těleso B určitou silou (akce), pak těleso B působí na těleso A stejně velkou silou opačného směru (reakce).

Newtonova kariéra stoupala. Byl jmenován ředitelem královské mincovny v Londýně, doživotně zvolen prezidentem Královské společnosti a jako první britský vědec povýšen v roce 1705 do šlechtického stavu. Zemřel 31. března 1727 ve věku 84 let. Byl pochován ve Westminsterském opatství – jako první vědec, jemuž se této pocty dostalo.

Po Isaacu Newtonovi je pojmenována jednotka síly – **NEWTON**.

Novoroční kvíz Jeseníčku

Otázky:

1/ Němý zákazník si chce koupit kartáček na zuby. Předvádí čištění zubů, prodavač pochopí a prodej se uskuteční. Jestliže si chce slepý koupit sluneční brýle, jak se vyjádří on?

2/ V jistém městě má 5 procent obyvatel tajné telefonní číslo. Kdybychom z městského telefonního seznamu namátkou vybrali 100 jmen, u kolika z takto vybraných lidí bychom očekávali tajné telefonní číslo?

3/ Na stole leží lžice, vidlička a nůž. Který z těchto předmětů je nejdelší?

4/ Má to čtyři rohy a uprostřed je PES. Co je to?

5/ Kterou pěveckou dvojici mají slepci nejraději?

6/ Jaká část auta je nejnebezpečnější pro chodce?

7/ Když se černoušek narodí, má černé tělo, černé ruce, černé nohy a černou hlavu. Jaké má ale zuby?

8/ Jakým heslem se zpravidla řídí kůrovec?

9/ Je to bílé, stojí to na kolejích a má to kliku. Co je to?

10/ Je to hnědé a podobá se to psovi. Co je to?

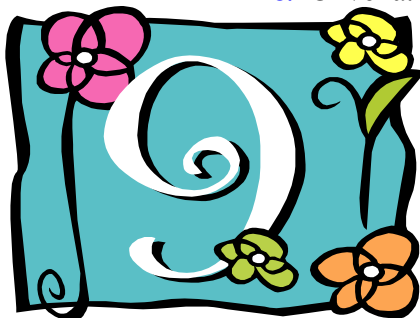
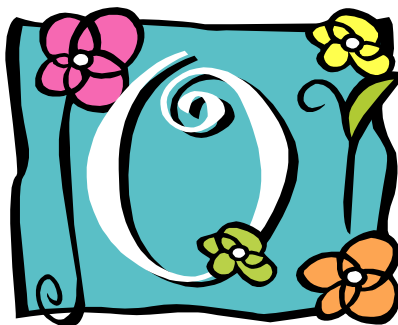
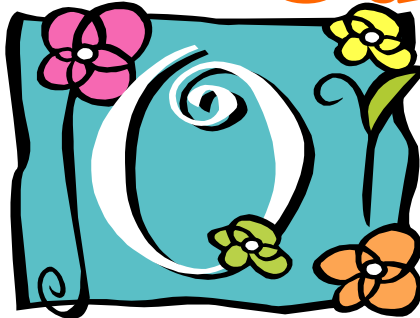
11/ Jak se říká černým pasažérům v taxíku?

12/ Jaký je rozdíl mezi pravou a levou nohou?

13/ Pod kokosovou palmou se sešli: lev, opice, veverka a žirafa. Které z uvedených zvířat dosáhne na banány nejdříve?

14/ Jak se veš udrží na pleši?

15/ Jaký je rozdíl mezi běžícím a letícím zajícem?

16/ Kdo mluví všemi jazyky světa?

17/ Co je to hardware?

18/ Blízcí příbuzní nesmějí spolu uzavírat manželství. Smí se však muž oženit se sestrou své vdovy?

19/ Jaký je rozdíl mezi autem a rohem?

20/ Visí to ve vzduchu a není to vidět. Co je to?

Odpovědi:

1/ Řekne: „Rád bych si koupil sluneční brýle.“

2/ Ve veřejném telefonním seznamu určitě nejsou uvedena tajná telefonní čísla!

3/ Zajisté stůl.

4/ Kapesník.

5/ Bílou – Hůlku. **6/** Řidič.

7/ Narozený černoušek nemá žádné zuby.

8/ Na to se musí od lesa!

9/ Koza. A má kliku, že nejede vlak.

10/ Přece hnědý pes.

11/ Únosci.

12/ Levá noha má palec na pravé straně.

13/ Žádné. Palma je kokosová.

14/ Vší silou.

15/ Ten letící má na zádech orla.

16/ Ozvěna.

17/ Hardware je to, do čeho kopneme nejdříve, když selže software.

18/ Jak by se mohl nebožtík oženit?

19/ Aut se hází a roh se kope.

20/ Průšvih.

